

Samenvatting 1e bestuursrapportage 2024

Voor u ligt de samenvatting van de 1e bestuursrapportage (1e Burap) van het jaar 2024. Deze 1e Burap geeft een weergave van de voortgang rondom de voorgenomen werkzaamheden die vastgelegd zijn in de meerjarenbegroting 2024 tot en met 2027. Wij rapporteren per programma over de voortgang op hoofdlijnen zodat u wordt meegenomen in de belangrijkste ontwikkelingen per programma.

Financiële analyse

Deze eerste bestuursrapportage kent een negatieve bijstelling van - € 171.776 waarmee het saldo van de begroting voor 2024 uitkomt op - € 124.951. Meerjarig is de negatieve bijstelling echter groter waardoor de saldi voor 2025 tot met 2027 respectievelijk € 705.566, € 5.061.083 en € 5.012.873 negatief bedragen.

De meerjarige negatieve bijstelling wordt in grote lijn veroorzaakt door de begrotingswijzigingen van de Verbonden Partijen over 2025-2028. In de analyse van de begrotingen van de verbonden partijen is hier uitgebreid op ingegaan en het voorstel gedaan om gezamenlijk via Samen Grip op Verbonden Partijen een algemene zienswijze in te dienen waarbij de verbonden partijen een bezuinigingsdoelstelling wordt opgelegd van 5% tot 10% vanaf 2026.

Kadernota 2025-2028

De financiële uitgangspositie in de kadernota is gebaseerd op de vervroegd verschenen Voorjaarsnota 2024. We verwachten een beperkt effect op de omvang van de algemene uitkering in 2024. De effecten manifesteren zich met name in 2025 en verder. Zie voor een uitgebreide toelichting de kadernota 2025-2028.

Hoofdlijnenakkoord

Een eerste analyse van het hoofdlijnenakkoord laat de volgende financiële consequenties zien:

- Het hoofdlijnenakkoord houdt de miljardenkorting op gemeenten vanaf 2026 deels in stand. In de gesprekken met het nieuwe kabinet over de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord staat dus op alle beleidsterreinen de vraag centraal wat er binnen het beschikbare budget gedaan kan worden. Helder is dat er vanaf 2026 te weinig geld is om de bestaande taken goed uit te voeren. Om taken en middelen in balans te krijgen moet er geld bij of moeten er taken af.
- Afschaffen van alle specifieke uitkeringen vanaf 2026 (met uitzondering van de BUIG) en de middelen na aftrek van 10% efficiencykorting aan het gemeentefonds toevoegen.
- Afspraken maken met gemeenten om de woonlasten (OZB) te maximaleren: Het maximaleren van OZB beperkt gemeenten in hun mogelijkheid om extra eigen inkomsten te verwerven. De financiële situatie van gemeenten vanaf 2026 vraagt eigenlijk wel om die

mogelijkheid. De tekst in het hoofdlijnenakkoord spreekt expliciet over afspraken met gemeenten en laat ruimte voor interpretatie en uitwerking. Onderdeel daarvan kan zijn om als gemeenten gecompenseerd te worden voor een beperking van deze mogelijkheid.

- De extra bezuiniging op de Jeugdzorg van € 511 miljoen vervalt: Omdat wij nu al geen rekening hoefden te houden met deze extra bezuiniging verandert dit niets aan het financiële beeld.
- Er komen extra middelen voor woningbouw en infrastructuur: Nadere detaillering dient nog verder te worden uitgewerkt in het regeerakkoord.

De meicirculaire 2024 zal eind mei verschijnen. Over de uitkomsten wordt u t.z.t. geïnformeerd.

Financiële analyse

De 1e Burap sluiten wij af met een negatieve bijstelling van € 171.776 voor 2024. De bijgestelde begroting 2024 komt hierdoor uit op een negatief saldo van € 124.951. De financiële recapitulatie is onderstaand opgenomen. Voor een toelichting van de mutatie wordt verwezen naar het bijgevoegde A3 overzicht of de uitgebreide bestuursrapportage per afzonderlijk programma opgenomen in de bijlages in Pepperflow welke toegankelijk is via het P&C portaal van onze gemeente.

Programma	2024	2025	2026	2027	
SALDO BEGROTING 2024 NA WIJZIGING	€ 46.825	€ 24.132	€ -4.348.810	€ -3.974.926	Voordeel/Nadeel
<u>Programma 1: Kwaliteit van Leven</u>					
1.3 Toekomstbestendig onderwijs	€ 44.500				Voordeel
1.6 Trendbreuk Eijsden-Margraten	€ 53.360	€ 54.001	€ 81.808	€ -162.935	Voordeel
1.7 Zorg op maat met focus op kostenbeheersing	€ -81.181	€ -143.785	€ -144.583	€ -128.415	Nadeel
<u>Programma 3: Duurzaamheid en klimaatverandering</u>					
3.4 Van afval tot grondstof	€ -94.955	€ -335.696	€ -354.581	€ -367.344	Nadeel
<u>Programma 4: Wonen en Leefomgeving</u>					
4.1 Woningbouw naar behoefte in elke kern	€ -10.939				Nadeel
4.2 Zorgvuldige implementatie Omgevingsweg	€ -21.061	€ -11.796	€ -12.244	€ -12.710	Nadeel
					Nadeel
<u>Programma 5 : Bestuur en Dienstverlening</u>					
5.1 Dienstverlening 'Dichtbij Mensen'	€ 3.000	€ 2.000	€ 30.500	€ 25.700	Voordeel
5.2 Een open en transparant bestuur		€ -10.000		€ -10.000	Nadeel
5.6 Een goed toegankelijke en veilige ICT-omgeving	€ -55.000	€ -55.000	€ -55.000	€ -55.000	Nadeel
5.7 Veiligheid: een gezamenlijke verantwoordelijkheid	€ -9.500	€ -229.422	€ -258.173	€ -327.243	Nadeel
Totaal mutaties 1e burap	€ -171.776	€ -729.698	€ -712.273	€ -1.037.947	Nadeel
NIEUW SALDO BEGROTING 2023-2026					
	€ -124.951	€ -705.566	€ -5.061.083	€ -5.012.873	Nadeel

Voorgang programma 1

Het programma "Kwaliteit van leven" steunt op de grondbeginselen van positieve gezondheid. Dit is gericht op het kunnen functioneren en welbevinden van mensen. De uitdaging is dat, bij voorkeur, alle inwoners meedoen en zo lang mogelijk kunnen blijven meedoen in onze gemeenschappen en de samenleving, en gezond zijn en gezond blijven. Hierin investeren draagt bij aan de vitaliteit en het geluk van onze inwoners en het in het functioneren en de veerkracht van onze dorpen.

De ingezette transformatie om het sociaal domein toekomstbestendig te maken is in de vorige raadsperiode ingezet en in de lopende raadsperiode wordt hieraan verder vorm gegeven. We leggen de accenten op positieve gezondheid, preventie en het stimuleren van een gezonde leefstijl, het uitbreiden van algemeen toegankelijke ondersteuning, het versterken van zelfredzaamheid en eigen kracht van inwoners. We streven naar een goede kwaliteit van leven voor al onze inwoners in een inclusieve samenleving.

In de eerste maanden van 2024 stellen we vast dat we op veel vlakken op koers liggen om aan onze bovengenoemde ambities vorm te geven.. Toch zijn er een aantal aandachtspunten die, met oog op de voortgang, belicht kunnen worden. Hiervan zijn de mogelijke effecten nog onvoldoende te duiden, toch is het goed deze zaken alvast te benoemen.

Openeinde regeling Jeugd, Wmo en Participatie

In 2024 zijn de uitgaven in de uitvoering van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet realistisch begroot. Deze regelingen kennen een open einde, om te voorkomen dat er geen beroep op hulp en ondersteuning gedaan kan worden door onze inwoners, als op enig moment in 2024 het begrootte budget niet toereikend is. Op dit moment zijn er geen aanwijzingen dat deze niet toereikend zijn. Tegelijkertijd gaat vooruitkijken en voorspellen gepaard met onzekerheden.

Onderwijshuisvesting en Integraal Huisvestingsplan (IHP)

In 2023 heeft uw raad een besluit genomen inzake onderwijshuisvesting en het IHP. Dit vraagt de komende jaren forse investeringen. Middels een viertal business cases wordt in de komende jaren uitvoering gegeven aan het IHP. In 2023 is gestart met de voorbereiding van de business cases en in de loop van dit jaar is de verwachting dat er middels raadsvoorstellen gevraagd wordt krediet te verlenen voor de realisatie van betreffende business case. Tegelijkertijd zullen in 2024 mogelijk acties ondernomen moeten worden om urgente vraagstukken betreffende onderwijshuisvesting op te lossen. Ook in dat kader kan de raad verzocht worden om krediet te verlenen om deze noodzakelijke acties uit te voeren.

Bij de uitwerking van de businesscases blijkt dat de uit het IHP opgenomen normbedragen enkel gelden voor vierkante meters onderwijs (klaslokalen) en er bijkomende kosten gerekend dienen te worden voor overige vierkante meters (gymzaal of kindcentrum). Dit vraagt om nader onderzoek en duiding. Het is nog niet mogelijk om op dit moment de impact op tijdsplanning en de financiële gevolgen precies te duiden.

Er is een zorg dat de bovengenoemde impact in relatie tot de financiële vooruitzichten een kaderend effect hebben op de realisatie van het IHP.

Financiële positie Xonar

In 2023 heeft de Jeugdregio Zuid-Limburg een bijdrage van 8 miljoen gedaan aan Xonar. Dit betrof een eenmalige bijdrage van maximaal 8 miljoen. Doel is om de inzet van publieke middelen zo laag mogelijk te houden en dus de bijdrage van maximaal €8 mln. zo veel mogelijk te beperken.

Gemeenten verwachten daarom van XONAR dat de organisatie naar vermogen zoveel mogelijk zelf de frictie- en reorganisatiekosten van het Herstelplan draagt, onder meer door een deel van de opbrengsten uit de verkoop van vastgoed in te zetten.

De gemeenten worden middels maandelijkse rapportages op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Financiële positie Mutsaersstichting

In november 2023 zijn wij geïnformeerd over de financieel zorgelijke situatie bij de Mutsaersstichting.

In februari 2024 hebben wij het definitieve Meerjaren-Herstelplan van de Mutsaersstichting ontvangen. Mutsaersstichting vraagt in het herstelplan € 10,5 mln. financiële steun plus € 2,5 mln. voor een stroppenpot. Afgerond samen € 13 mln. In dit bedrag zijn niet meegenomen de kosten die voortkomen uit nog lopende onderzoeken. Het eindbedrag wordt daardoor mogelijk hoger. De voorlopige verdeling van de kosten van het herstelplan gaat ervan uit dat ongeveer 26,8 % ten laste van de Zuid-Limburgse gemeenten komt plus € 300.000 frictiekosten in verband met het afstoten van Hai-5. Afgerond is het aandeel van de Zuid-Limburgse gemeenten in de financiële steun die wordt gevraagd voor het herstelplan € 3,8 mln.

Het is nog niet duidelijk welk deel van dit bedrag voor rekening van Eijsden-Margraten komt. Op het moment dat er ontwikkelingen zijn wordt u per ommeegaande geïnformeerd.

Uitvoering Lokaal Jeugdbeleid

De uitvoering van het lokaal jeugdbeleid vraagt aandacht, met name in het inzetten van het innovatiebudget. De intentie is er om in 2024 gebruik van te maken, gericht op o.a. het door ontwikkelen van de uitvoering en het versterken van de praktijkondersteuners bij de huisartsenpraktijken in onze gemeente.

Gezondheid, sport en bewegen

Het ministerie van VWS heeft besloten een aantal uitkeringen voor gemeenten, gericht op het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis, te bundelen in één 'specifieke uitkering' (SPUK). Deze gelden zijn beschikbaar voor de jaren 2023-2026. De middelen voor 2024-2026 zijn eind 2023 toegekend op basis van een plan van aanpak.

De middelen zijn beschikbaar voor de volgende programma's onder drie hoofdthema's:

1. Sport, bewegen en cultuur: uitvoering van het lokaal Sportakkoord II; Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC);
2. Gezondheid en preventie: Terugdringen gezondheidsachterstanden (voorheen GIDS – Gezond in de Stad); Kansrijke Start; Mentale Gezondheid; Aanpak Overgewicht en Obesitas; Valpreventie; Leefomgeving; Opgroeien in een kansrijke omgeving/Vroeg signalering Alcoholproblematiek;
3. Sociale basis en versterken wijkinfrastructuur: Versterken Sociale Basis; Mantelzorg; Eén tegen Eenzaamheid; Welzijn op Recept.

De middelen die beschikbaar komen onder de 3 hoofdthema's, dragen bij aan het bereiken van onze ambities en om de ingezette transformatie van het sociale domein op termijn te realiseren.

Daarnaast zijn de gemeenten in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) druk doende zich op regionaal niveau te organiseren om bij te dragen aan het aantoonbaar verminderen van zorgkosten in Zuid-Limburg.

Voortgang programma 2

Binnen het programma Landschap, Landbouw en Plattelandseconomie ligt de focus op de volgende punten, dit naast de gebruikelijke projecten die u van ons kent zoals uitvoering van het bomenplan, realiseren van de wandelknooppuntennetwerk, uitdragen van het DNA van Eijsden-Margraten (Cittaslow), ondersteuning lokaal ondernemerschap en vrijetijdseconomie, beheer en onderhoud van de openbare ruimte etc..

Plattelands- en Vrijetijdseconomie

Het Uitvoeringprogramma (UVP) Plattelands- en Vrijetijdseconomie 2024 is gericht is op ondersteuning van gebiedsontwikkeling (Landgoed Kasteel Oost en Hoogcruts), (regionale) projecten (Dataportaal Limburg, Knopen Lopen en kennis-infocentrum Stroopstoken) en ondersteuning van activiteiten en events met name op basis van de vijf pijlers van de regionale 'Visie Vrijetijdseconomie - Bestemming Zuid-Limburg 2030'. Hierbij dragen we het DNA van Eijsden-Margraten uit o.a. op basis van het Cittaslow-gedachtegoed (o.a. participatie van Cittaslow Ambassadeurs). Daarnaast zullen we in 2024 vanuit onze ambitie bezien waar in het meerjarenperspectief de kansen liggen en waar de benodigde samenwerking en verbinding tot stand kan worden gebracht om vooral ook externe partners te betrekken en te binden. Naast samenwerking tussen Landbouw, Landschap en Plattelands- en Vrijetijdseconomie zetten we in op samenwerking en duurzame ontwikkeling met buurgemeenten in/van onze (lands)grensregio. Bij de ontwikkeling en uitvoering streven we naar balans tussen landschap en leefomgeving en een veilig en gezond ondernemersklimaat. Hierbij hanteren we met name ook de pijlers uit de Visie Vrijetijdseconomie als instrumentarium: Kwaliteit, Verleiden en Spreiden, Beleving (en ontsluiten), Vernieuwing en Ondernemerschap gecombineerd met de kernwaarden van Cittaslow.

Landschapspark Grenzeloos Bocageland

In het tweede kwartaal 2024 zal de samenwerkingsovereenkomst tussen de Kernpartners van het Landschapspark Grenzeloos Bocageland en de vzw Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren worden ondertekend. Het Parkbureau van het Landschapspark is inmiddels van start gegaan met de invulling van de governance (organisatie en bemensing). Voor de subregio Heuvelland (Lijn-50 gemeenten) is een regionale gebiedscoördinator aangetrokken. Voor de vestiging van de hoofdzetel van het Regionaal Parkbureau is gekozen voor het Vlaams Cultureel Centrum Voeren 'De Voerpoort' in Moelingen (B). De komende periode zal het Parkbureau actief aan de slag gaan voor het Landschapspark op basis van het eerder vastgestelde Masterplan en Operationeel plan.

Grenspark Jeker & Maas

Op grond van de samenwerkingsovereenkomst sinds 2023 werken de gemeenten Eijsden-Margraten, Maastricht, Riemst, Visé, Oupeye en Bassenge samen met het Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren bij de ontwikkeling van het Grenspark Jeker & Maas. Doel is, binnen het samenwerkingsverband, verder bouwend op de 20-jarige samenwerking rond het wandelroutenetwerk Sint-Pietersberg de volgende doelen te halen: het realiseren van een groener en duurzamer Grenspark en eco-toerisme inzetten als stuwende kracht voor de ontwikkeling van het Grenspark als

florenderende plek voor bewoners, ondernemers en bezoekers. De ontwikkeling van het grenspark draagt tevens bij aan de gewenste spreiding van toerisme/bezoekers in onze grensregio. Op dit moment wordt na aanmelding van een mogelijke Interreg aanvraag namens de deelnemende partners een eerste aanvraag voorbereid met de genoemde partners (Nederland, Vlaanderen en Wallonië).

Zowel Grenspark Jeker & Maas als Landschapspark Grenzeloos Bocageland zijn kansrijke projecten die mogelijk voor de toekomst tot andere inzichten en een gezamenlijke agenda kunnen leiden om de waarde van het gebied en het belang van duurzame ontwikkeling als grensgemeenten (inclusief Visé) meer strategisch voorop te gaan stellen.

Lokaal beleid Verblifsrecreatie

Gemeentelijk beleids-afwegingskader Verblifsrecreatie

Op grond van het Bestuursakkoord bereiden wij op dit moment ter vaststelling het gemeentelijk beleids-afwegingskader voor de vestiging van nieuwe of uitbreiding bestaande verblifsaccommodaties voor. Als leidraad worden hierbij een aantal afwegingen gemaakt waaronder toekomstbestendigheid, kwaliteit, in balans met leefbaarheid, duurzaamheid.

Integrale afstemming van initiatieven in Eijsden-Margraten

Binnen de samenwerking van de Regionale Visie Vrijtijdseconomie Zuid-Limburg (16 gemeenten en provincie) worden initiatieven uit Eijsden-Margraten ook regionaal getoetst op grond van een integraal regionaal afwegingskader.

Stimulering gezond ondernemersklimaat

Met de uitbreiding van het netwerk Cittaslow Ambassadeurs in 2023 (vervolg in 2024) wordt verdere samenwerking gestimuleerd. Het actief betrekken van ondernemers in grensoverschrijdende ondernemersnetwerken laat inmiddels zien dat ondernemers meerwaarde van deelname in deze netwerken zien. Ook wordt de samenwerking tussen de gemeente en de Stichting Ondernemers Eijsden-Margraten en andere ondernemersverenigingen voortgezet en krijgt deze inmiddels verder vorm en inhoud.

Een ander belangrijk aandachtspunt is veiligheid op bedrijventerreinen. Het certificaat Keurmerk Veilig Ondernemen 2024-2026 is opnieuw behaald voor de bedrijventerreinen Aan de Fremme, Zoerbeemden en Gronsveld. Uitbreiding met het Retailpark Gronsveld is opgestart. Inmiddels is ook bijzondere aandacht voor veiligheid van bedrijven in het buitengebied.

Gebiedsdifferentiatiekaart

De gebiedsdifferentiatiekaart volgt uit het vastgestelde manifest Buitengewoon buitengebied. De gebiedsdifferentiatie gaat in op wat we kenmerkend vinden aan ieder landschapstype en hoe de gemeente Eijsden- Margraten haar doelen uit het manifest per landschapstype gaat bereiken. Het product is een kaart met daarop de in het manifest beschreven ruimtelijke ambities weergegeven met een vertaling waar welke (on) mogelijkheden zijn. Dit is uitgewerkt op gronden in eigendom van de

gemeente, maar ook de overige (natuur) gebieden en landschappelijke kwaliteiten van ieder landschapstype.

Begin 2023 hebben we de raad geïnformeerd over de aanpak en de opzet tot dan toe en de dilemma's waar we tegen aan liepen. De Stuurgroep Buitengewoon Buitengebied is eveneens geïnformeerd en het plan is bediscussieerd. De concept kaarten zijn in ambtelijk teamverband getoetst aan bestaande casussen om te bepalen of de kaarten bijdragen aan het doel. Aan de hand van de bevindingen worden de kaarten in 2024 aangepast.

Landschapsfonds

De gemeente Eijsden- Margraten is een groene, landschappelijk fraaie gemeente. De gemeente heeft een omvangrijk buitengebied waarin wordt gewoond, gerecreëerd en gewerkt.

Natuurterreinen zijn in eigendom van terreinbeheerders of particulieren. Dit buitengebied is 60% agrarisch en staat de laatste jaren volop in de belangstelling maar kent een verarming van het aantal landschapselementen. In het manifest Buitengewoon Buitengebied heeft de gemeenteraad van Eijsden-Margraten beschreven dat we streven naar een uitbereiding van ons groenblauwe landschappelijke raamwerk, met meer authentieke landschapselementen en betere ecologische verbindingen zodat ons kleinschalige landschap wordt versterkt. Om invulling te geven aan de wens van de Raad voor een uitbereiding van ons groenblauwe landschappelijke raamwerk kijken we naar mogelijke realisatie strategieën en financieringsbronnen. De gemeente heeft geen rol in de realisatie N2000 of het natuurnetwerk, wel in landschappelijke verfraaiing. Nieuwe landschapselementen komen op gronden van de gemeente of van derden. De aanleg van kleine landschapselementen is een eenmalige uitgave en daarna volgt beheer, hier is een incidentele en structurele financiële structuur voor nodig. We zijn deze financiële structuur aan het bouwen inclusief een juridische onderlegger.

De Gemeenteraad heeft het landschapsfonds en verordening aanleg landschapselementen in september 2023 vastgesteld waarna ook is gestart met de werving van deelnemers. In 2024 wordt werving van nieuwe aanplantprojecten doorgezet.

Herijking waardevolle en monumentale bomen

10 jaar na vaststelling van het beleid ten aanzien van waardevolle en monumentale bomen heeft de gemeenteraad ons opdracht gegeven het beleid te herzien en de lijst van Waardevolle en monumentale bomen te herijken. De concept versie is ondertussen gereed. In 2024 wordt deze vervolmaakt.

Openbare ruimte als visitekaartje

Dagelijks is onze buitendienst druk doende de openbare ruimte te verzorgen zoals de raad dit graag ziet, niveau b. Plantsoenen worden onderhouden door de MTB, gazons worden gemaaid door een hiervoor ingeschakelde aannemer en de bermen worden conform het bermbestek gemaaid. Binnen de openbare ruimte wordt de mogelijkheid tot extra aanplant van bomen optimaal benut. Daarnaast wordt

gewerkt aan een groenstructuurplan voor het groen binnen de bebouwde kom. Dit plan is naar verwachting eind 2024 gereed.

Maasontwikkeling in relatie tot hoogwaterproblematiek 2021

Het start document voor de MIRT-verkenning is in 2023 door de minister goedgekeurd. De MIRT-verkenning is eind 2023 formeel gestart met een kennisgeving. In 2024 en 2025 worden de verschillende maatregelen onderzocht in relatie tot de opgaven en kansen in het gebied van het Zuidelijk Maasdal. Partijen – ministerie, Rijkswaterstaat, Waterschap Limburg, provincie, gemeente Maastricht, gemeente Meerssen en Eijsden-Margraten – werken aan een samenwerkingsovereenkomst voor de verdere stappen van het proces.

Stikstof

Medio 2022 kondigden de Minister van Stikstof en de minister van landbouw het plan van aanpak aan rondom stikstof alsmede de perspectievennota voor de landbouw. Dit leidde in Nederland tot hevige discussies en protesten. Adviseur Remkes is ingeschakeld om uit de impasse te geraken. Een en ander heeft ertoe geleid dat iedere provincie haar eigen aanpak zal formuleren en een aanspraak zal doen op het budget van € 24 miljard. Het rijk zal een aanpak formuleren voor de generieke stikstofopgave. De provincie Limburg heeft in maart een plan van aanpak geformuleerd en zal voor 1 juli een plan van aanpak indienen en een aanspraak doen op een gedeelte van € 24 miljard om de stikstof aanpak in Limburg te realiseren. Hiertoe zijn vier deelgebieden aangemerkt en wordt per deelgebied de informatie opgehaald via ontwerpateliers. Samen met de gemeente Beekdaelen zal Eijsden-Margraten het middengebied hierin vertegenwoordigen.

Voortgang programma 3: Duurzaamheid & Klimaatverandering.

Voor 2024 ligt de focus van programma 3: Duurzaamheid & Klimaatverandering op;

- Het doorontwikkelen en vormgeven van de energietransitie in Eijsden-Margraten;
- Het doorontwikkelen en vormgeven van circulariteit in Eijsden-Margraten;
- Het doorontwikkelen en vormgeven van klimaatadaptatie in Eijsden-Margraten.

Voor de energietransitie worden de mogelijkheden tot opwek van energie op rijksgronden, gelegen in onze gemeente, verder verkend en geconcretiseerd en wordt ingezet op het verduurzamen van bedrijven en bedrijfsterreinen. Ook wordt de verbouwing van het elektranet in samenspraak met de netbeheerder uitgerold. Om acute energienood aan te pakken en betrokken doelgroepen versneld te ondersteunen, wordt ondersteuningsfinanciering ingezet. Kwetsbare huishoudens worden in hun energievoorziening ondersteund via een gerichte aanpak 'Energiearmoede' en woningeigenaren met een lage energiekwaliteit worden gestimuleerd om versneld isolatiemaatregelen te treffen. Additioneel aan deze versnellingsaanpak, wordt de intergemeentelijke (RES-)samenwerking t.a.v. grootschalige energieopwekking gecontinueerd. We volgen bovenlokale initiatieven en relateren deze aan o.a. ons eigen duurzaamheids- en ruimtelijk beleid.

Net als in 2023 blijven we in 2024 focussen op de transitie naar een meer circulaire economie door uitvoering te geven aan ons grondstoffenplan, waarin het verminderen van de hoeveelheid restafval en het verhogen van de afvalscheidingsgraad centraal staan. In 2024 worden voorbereidingen getroffen om in 2025 te kunnen starten met de renovatie van het milieupark te Margraten naar een volgens circulariteitsinsteek ingericht grondstoffenpark.

In 2024 sluit Eijsden-Margraten aan bij het Schone Lucht Akkoord. Hiermee komen financiële- en communicatieve instrumenten t.b.v. initiatieven ter verbetering van de luchtkwaliteit beschikbaar, bijvoorbeeld in het kader van luchtmetingen en verantwoorde houtstook. Ook in 2024 zal het integreren van het thema duurzaamheid & klimaatverandering binnen relevante beleidsterreinen als wonen, mobiliteit en vastgoed belangrijk aandachtspunt blijven.

Voortgang programma 4

Binnen het programma Wonen en Leefomgeving zijn de navolgende punten actueel:

Wonen

In 2024 zijn de diverse bouwplannen in uitvoering, zoals: Karreweg fase II Sint Geertruid, Mheerderweg Noord in Banholt, Europapark in Gronsveld, en Bovenstraat in Noorbeek.

Daarnaast zijn de volgende plannen in procedure/voorbereiding, waarvan een aantal naar verwachting zal starten met uitvoering in 2024/ 2025: Slakweg in Gronsveld, Kampweg (Mulleners) in Gronsveld, Bloesemgaard Fase 2 in Margraten, Stationsplein Eijsden (De Groen), voormalig bedrijventerrein aan de Kapelkesstraat Eijsden, Ursulinenklooster Eijsden, Breusterstraat 20 Eijsden (voormalige boerderij) en de locatie Bredeweg Banholt. Voorts ontwikkelen wij locaties in Oost-Maarland en Mheer. De plannen die hier genoemd worden zijn plannen met meer dan 5 woningen. De kleinere ontwikkelingen, die ruimtelijk en volkshuisvestelijk voldoen en gebouwd of in procedure zijn, worden niet apart benoemd.

Door middel van de Raadsinformatiebrief eerste kwartaal 2024 d.d. april 2024 is de periodieke update van de stand van zaken van de woningbouwopgave ten opzichte van de woningbouwplannen door het college gegeven.

Op 20 februari jl. heeft uw raad de richtinggevende kaders om invulling te geven aan de woningbouwopgave Eijsden-Margraten t/m 2030 vastgesteld, met inachtneming van een amendement van PRO en een gezamenlijk amendement van de fracties CDA, EML en VVD. Op basis van deze geamendeerde besluitvorming wordt ingezet op woningbouw in alle kernen, met de ontwikkeling van grotere woningbouwlocaties in de kernen Eijsden en Margraten en waar mogelijk voor 'een straatje erbij' in de kleinere overige kernen.

In de vergadering van 20 december 2023 heeft uw raad de woonzorgvisie vastgesteld. Hierbij is aangegeven dat in het eerste kwartaal van 2024 met alle woonzorg-gerelateerde partners gestart wordt met het samenstellen van een uitvoeringsprogramma, zodat uitvoering gegeven wordt aan de uitgangspunten van de Woonzorgvisie Eijsden-Margraten 2024-2030. Op 19 maart jl. heeft het college ingestemd met het voorgestelde plan van aanpak en de opdrachtverlening aan bureau InnDev voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma. Van de voortgang wordt u periodiek door middel van een Raadsinformatiebrief in kennis gesteld.

In de raadsinformatiebrief van oktober 2023 is uw raad reeds geïnformeerd over de extra maatregelen die het college wil nemen om aan de taakstelling huisvesting statushouders te kunnen voldoen. Eén van de oplossingen is de ontwikkeling van 6 locaties voor tijdelijke woningen. Het college komt in 2024 met een raadsvoorstel voor de ontwikkeling van de locaties. Met de provincie wordt bezien in hoeverre met hun hulp tot een versnelde uitvoering gekomen kan worden. Het college heeft inmiddels een plan van aanpak ingediend bij de provincie.

Gebiedsontwikkeling Poort van het Heuvelland:

Zoals in de raadsinformatiebrief van 26 juli 2023 aangegeven, is Carla Brugman aangetrokken als extern procesbegeleider. Zij heeft afgelopen periode met veel partijen gesprekken gevoerd. Doel is om de raad in september 2024 een Uitgangspuntendocument ter vaststelling voor te leggen.

Gebiedsontwikkeling Stationsgebied Eijsden en omgeving:

U bent over dit project geïnformeerd door middel van de Raadsinformatiebrief van 11 maart 2024. Doel is om in 2025 de raad in 2025 een Gebiedsvisie ter vaststelling voor te leggen.

Gebiedsontwikkeling Cadier en Keer. Deze gebiedsontwikkeling wilden wij in 2024 oppakken. Echter gezien de prioriteit die ligt bij het realiseren van woningbouwplannen in alle kernen in relatie tot de aanwezige ambtelijke capaciteit, wordt voorgesteld om deze Gebiedsontwikkeling niet op te pakken in 2024, maar te temporiseren en afhankelijk van de beschikbare capaciteit op te starten in 2025.

Zorgvuldige implementatie omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 inwerking getreden. De implementatie wordt voortgezet. De interne processen worden verder doorontwikkeld. Dit geldt ook voor de processen met de landelijke voorzieningen en de ketenpartners (zoals Waterschap, provincie, RUD). De vastgestelde Algemene verordening wordt uitgewerkt naar een deel 2. In de tweede helft van 2024 wordt onderzocht hoe invulling te geven aan het proces en de planning van het definitieve omgevingsplan in relatie middelen en beleid (wettelijk gezien moet dit omgevingsplan er uiterlijk 1 januari 2032 zijn). De omgevingsvisie Lijn50 is getemporeerd, de vaststelling is nu voorzien in de tweede helft van 2025.

Aanpak parkeren in Eijsden en Margraten

Eind 2022 is een enquête onder de inwoners en ondernemers gehouden in Eijsden ten aanzien van het parkeren in de oude kern. In 2023 zijn de resultaten bekeken en zijn de raadsfracties in kennis gesteld van de resultaten en is een denkrichting aangegeven. Deze denkrichting is verder uitgewerkt

en besproken met diverse groepen belanghebbenden. Hieruit is geen gedeelde noemer te destilleren. 1 groep heeft aangeboden een 5e alternatief te ontwikkelen. Binnen de zorgvuldigheid van het proces hebben we hiertoe de ruimte geboden. Q2 wordt het 5e alternatief gepresenteerd aan het college. In 2024 wordt een parkeeronderzoek in de kern Margraten gehouden. Een projectopdracht wordt hiervoor opgesteld.

Randweg Margraten

De projectopdracht voor een onderzoek naar de haalbaarheid van een ringweg om de kern Margraten is inmiddels vastgesteld. Er worden offerten aangevraagd om deze haalbaarheidsstudie uit te voeren.

Openbare ruimte als visitekaartje

Dagelijks is onze buitendienst druk doende de openbare ruimte te verzorgen zoals de raad dit graag ziet, conform kwaliteitsniveau b. Plantsoenen worden onderhouden door de MTB, gazons worden gemaaid door een hiervoor ingeschakelde aannemer en de bermen worden conform het bermbestek gemaaid. Voor 2024 staat een aanbesteding gepland voor het gazonbestek. Daarnaast willen we van ons rioolstelsel in 2024 een reparatiebestek laten opstellen en aanbesteden.

Openbaar Vervoer

Op 9 juni vindt de wijziging van de dienstregeling van het openbaar vervoer plaats. Op dat moment zal ook de Drielandentrein Aachen-Heerlen-Maastricht-Eijsden-Luik v.v. welke door Arriva wordt gereden, in de dienstregeling opgenomen. Deze nieuwe trein zal beginnen in de dienstregeling met eens per uur.

Motie gebiedsontsluitingsweg 30 km per uur

Naar aanleiding van de motie om gebiedsontsluitingswegen 50 (km per uur) terug te brengen qua snelheid naar 30 (km per uur), is geïnventariseerd over welke wegen dit gaat en wat de consequenties zijn, qua inrichting en beleid. Op dit moment wordt een pilot voor Margraten voorbereid. Bij toekomstige rehabilitaties van Gebiedsontsluitingswegen wordt dit meegenomen in de verkeerskundige heroverwegingen.

Bezoek demissionair minister De Jonge

Op 15 april 2024 heeft onze gemeente een bezoek mogen ontvangen van demissionair minister BZK Hugo de Jonge.

Voortgang programma 5

De zichtbaarheid en communicatie over dienstverlening, burgerparticipatie en de activiteiten vergroten

Op basis van de verkregen inzichten uit het onderzoek 'waar staat je gemeente' en het in Q1 van

2024 uitgevoerde onderzoek naar de telefonische bereikbaarheid van de gemeente is – mede met inachtneming van de ambities uit het bestuursakkoord – in Q2 van 2024 een projectopdracht vastgesteld die concreet vorm en inhoud geeft aan het verbeteren van de dienstverlening. Hierbij is het uitgangspunt dat we als organisatie ons continu inzetten om te komen tot een merkbare en zichtbare adequate dienstverlening, richting onze inwoners als ook richting bestuur en raad. In dat licht zijn – conform hetgeen we ons hebben voorgenomen in de programmabegroting 2024 – vanuit een teamgerichte aanpak en met het doorvoeren van een aantal aanpassingen in de organisatie in Q2 van 2024 - diverse acties opgestart en lopende.

De mate van dienstverlening wordt continu gemonitord. Op basis hiervan en op basis van de uitkomsten van het Telan-onderzoek en de gegevens vanuit het onderzoek “waar staat je gemeente”, zullen in de 2e helft 2024 vanuit de teams verbetervoorstellen worden gedaan omtrent het verbeteren van de dienstverlening. Naast optimalisering van het behandelproces wordt geïnvesteerd in communicatie en tijdige reactie richting inwoners, organisaties en ondernemingen.

In Q1 van 2024 is de vernieuwde website gelanceerd. Daarnaast is vanuit communicatie een plan in voorbereiding dat gericht is op het vergroten van de zichtbaarheid van activiteiten/werkzaamheden die verricht worden. De burgerredactieraad wordt hierbij nader betrokken.

Daarnaast wordt geïnvesteerd in het verder professionaliseren van de organisatie. In 2024 wordt hierbij ingezet op een drietal ontwikkeltrajecten: (1) versterken van het bestuurlijk – ambtelijk samenspel middels een training advieskracht, (2) versterken van eigenaarschap, hiertoe is een pilot persoonlijk leiderschap gestart voor medewerkers, niet zijn de adviseurs en (3) versterken van het leiderschap van het leidinggevend kader, hetgeen in de 2e helft van 2024 wordt gestart.

Een Open en transparant bestuur

Als vervolg op de in 2023 gehouden kernenbezoeken, worden er in 2024 themadagen voor de gemeenteraad georganiseerd. De eerste themadag heeft plaatsgevonden op 17 mei jl. en stond in het teken van Kunst en Cultuur. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het actualiseren van de gedragscode integriteit. De huidige gedragscode stamt immers uit 2016 en is toe aan een actualisering. De nieuw op te stellen gedragscode zal tot stand te komen in een participatief proces met de politieke ambtsdragers, waarna besluitvorming zal plaatsvinden. Vervolgens zullen de politieke ambtsdragers getraind worden op basis van de nieuw vastgestelde gedragscode. In het kader van een Open en Transparant bestuur worden vergaderingen uitgezonden hetgeen ook gecontinueerd wordt in de rest van 2024. Publicaties van ‘In voorraad’ en ‘Raad en daad’ vinden plaats in 2024 en blijft eveneens gecontinueerd voor de rest van het jaar.

Inspraak is een vanzelfsprekendheid

De adviseur participatie heeft in de 1e helft van dit jaar geadviseerd rondom diverse lopende dan wel nog op te starten participatietrajecten. Voorbereidingen zijn lopende rondom het introduceren van een inwonersbegroting en het betrekken van jongeren bij beleid en projecten. De verwachting is dat in Q3

van 2024 kinderinspraak geconcretiseerd is middels het benoemen van een kinderburgemeester en een kinderraad. Ook is in deze periode voorzien de implementatie van een burgerbegroting. Inmiddels is een participatietraject gestart rondom de leefbaarheid en toekomst van de kern Rijckholt. De eerste bijeenkomst hiertoe heeft plaatsgevonden op 15 mei jl.

Een gezonde en solide financiële huishouding

In de begroting 2024 is de ozb opbrengst conform afspraak met het inflatiepercentage (3,5%) verhoogd.

Het bijzondere van de begroting 2024-2027 is dat de jaren 2026-2027 geen sluitende begroting laten zien. Op advies van de VNG en de Provincie hebben we onze reële lasten begroot en dit afgezet t.o.v. de verwachte lagere Algemene Uitkering vanaf 2026.

Onlangs is de Voorjaarsnota 2024 ontvangen. In deze Voorjaarsnota 2024 is een aantal maatregelen opgenomen die de financiële positie van de gemeente raken en de financiële uitdaging zelfs vergroten. In het kort:

- De opschalingskorting wordt geschrapt vanaf 2024. Voor 2025 geldt een eenmalige extra last;
- De welbekende accres systematiek wordt vervroegd afgeschaft vanaf 2024, hiervoor in de plaats komt de bbp-systematiek die vervroegd wordt ingevoerd vanaf 2024;
- Hier staat een compensatie vanaf 2024 tegenover die geleidelijk afneemt;
- Er komt een andere financieringssysteem voor de WMO, die leidt tot een betere risico verdeling. Uitwerking en exacte effect is nog onbekend.

In de nog te ontvangen meicirculaire 2024 zullen deze uitdagingen nader geconcretiseerd worden.

Doelgericht samenwerken

Er is sprake van een toenemende complexiteit van vraagstukken en een toename van opgaven die niet langer alleen op lokaal niveau kunnen worden aangepakt en opgelost. Vanuit dat oogpunt vinden we samenwerken belangrijk. Immers, samen staan we sterker. In dat licht zijn reeds de volgende zaken opgepakt:

De samenwerking met de buurgemeenten over de grens (Visé en Voeren) zijn geïntensiveerd. Tevens is een meerjarensamenwerkingsovereenkomst aangegaan met diverse gemeenten over de grens in het kader van het Landschapspark Grenzeloos Bocageland dat tevens onderdeel uitmaakt van de Regio Deal Zuid-Limburg die formeel op 1 januari 2024 is gestart. Daarnaast is de externe oriëntatie vergroot doormiddel van bezoeken aan Brussel en Den Haag en visa versa.

De oriëntatie op samenwerking in Zuid-Limburg wordt nader bezien, enerzijds gevoed door de uitkomsten van het BRE-onderzoek, de organisatie- en governancestructuur van de Regio Deal Zuid-Limburg, de Strategische Agenda Zuid-Limburg en NOVEX-gebied Zuid-Limburg. Daarnaast heeft het ministerie van BZK Zuid-Limburg aangewezen als experimenteerregio in het kader van Elke regio telt!, waarbij een gezamenlijke toekomstagenda voor de regio zal worden opgesteld. Deze ontwikkelingen en de specifieke opgaven voor de gemeente Eijsden-Margraten worden meegenomen bij een heroriëntatie van samenwerking binnen Zuid-Limburg, Maastricht-Heuvelland, het Middengebied en

Lijn50. Uitgangspunt voor onze gemeente is doelgerichte samenwerking waarbij het samenwerkingsverband passend moet zijn bij de specifieke opgave.

Een goed toegankelijke veilige ICT-omgeving

Veranderingen onder druk van de informatiesamenleving volgen elkaar in hoog tempo op. De afgelopen periode is planmatig gewerkt aan het uitvoeringsplan voor de gemeentelijke informatievoorziening. Dit heeft ertoe geleid dat het nieuwe informatiesysteem in het sociaal domein succesvol is ingevoerd en de samenwerking met de oude leverancier inmiddels is beëindigd. Daarnaast is - wegens aflopende contracten in 2025 - gestart met de voorbereiding voor een aanbesteding, ter vernieuwing van ons ICT-werkplekconcept. Ook heeft een marktoriëntatie plaatsgevonden om onze financiële informatievoorziening te optimaliseren.

Ten behoeve van duurzame archivering heeft verdere verkenning van toekomstige samenwerking met het Historisch Centrum Limburg plaatsgevonden. Deze verkenning zal leiden tot een afwegingsmoment over mogelijke toetreding tot een toekomstige gemeenschappelijke regeling. In september wordt de raad hierover geïnformeerd tijdens een informatiesessie.

Ten aanzien van de Wet Open Overheid wordt informatie uit tranche 0 nu op een centrale plek openbaar gemaakt. Ten aanzien van de overige tranches volgen wij de voorbereidingen door de diverse landelijke werkgroepen van BZK.

Veiligheid, een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Begin dit jaar is binnen het samenwerkingsverband Heuvelland het Integrale Veiligheidsplan 2024-2027 vastgesteld. We zijn bezig met de uitvoering van de in het plan gestelde prioriteiten.

Voor het thema Jeugd en Veiligheid wordt binnenkort een verzoek bij het RIEC ingediend voor het opstellen van een integraal ondermijningsbeeld (iob) jeugd.

Ondermijning een halt toeroepen

Op het gebied van ondermijning is er in samenwerking met het ACT! interventieteam een integrale controle op ondermijnende criminaliteit uitgevoerd. Er staan nog diverse controles dit jaar gepland. We zijn samen met het RIEC bezig met het ontwikkelen van materiaal dat we preventief kunnen inzetten in de aanpak van ondermijning.

Jeugdproblematiek in de greep

Voor het thema Zorg en Veiligheid zijn we intern begonnen met het versterken van de samenwerking waardoor we elkaar beter weten te vinden en beter van elkaar weten hoe we elkaar kunnen ondersteunen.

Er is een communicatieplan in ontwikkeling waarmee we onze inwoners, ondernemers en bezoekers weerbaarder willen maken tegen diverse vormen van ondermijning. Denk bijvoorbeeld aan kennis vergroten op het gebied van Cybercriminaliteit of productie en handel in drugs. Daar waar de leefbaarheid in het geding is werken onze boa's samen met politie en maatschappelijke partners om deze leefbaarheid weer op gewenst niveau te brengen.

Personeel

Om uitvoering te geven aan de ambities en de going concernactiviteiten wordt door het management ingezet op het invullen van vacatures.

De vacatures op het gebied van OOV zijn opengesteld. Ook de nog niet ingevulde vacatures rondom duurzaamheid zijn opengesteld. Daarnaast is met de komst van de nieuwe gemeentesecretaris de organisatie per 1 april 2024 bijgesteld. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen in de aansturing van de organisatie en een herschikking van een aantal taakvelden in de organisatie. Hiermee zijn een aantal nieuwe vacatures ontstaan die passen binnen het voor 2024 beschikbaar gestelde personeelsbudget. Ook deze vacatures zijn inmiddels allen opengesteld.

In Q1 van 2024 is tevens het onboarding programma geïmplementeerd (programma voor de instroom van nieuwe medewerkers). Een start is gemaakt met het off-boardingprogramma (uitstroom van medewerkers). Voor wat betreft de salariskosten wordt uitvoering gegeven aan de voor gemeenten vastgestelde CAO. In het kader van vitaliteit worden voorbereidingen getroffen om de medewerkers een leasefietsplan aan te bieden. Besluitvorming hierover dient nog plaats te vinden.